

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windpark Landtong Rozenburg

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport

7 februari 2019 / projectnummer: 3356

1. Advies over het milieueffectrapport (MER)

Initiatiefnemer Eneco wil het reeds bestaande windpark landtong Rozenburg opschalen¹. Eneco wil de bestaande windturbines vervangen door nieuwe windturbines met meer vermogen. Daarnaast wil de initiatiefnemer in het verlengde van de bestaande windturbines nieuwe windturbines plaatsen op de landtong.

Voor de besluitvorming over de omgevingsvergunning is een MER opgesteld. In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: de Commissie)² zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Figuur 1: Overzichtskartaal voorkeursalternatief Windpark Landtong Rozenburg

Wat blijkt uit het MER?

In het MER zijn drie verschillende alternatieven onderzocht. De onderzochte alternatieven onderscheiden zich in hoogte van de windturbines, in omvang van de rotorbladen, het aantal nieuwe windturbines dat zal worden geplaatst als ook in de gekozen positie. Op basis van de onderzochte drie alternatieven is een voorkeursalternatief opstelt. Het voorkeursalternatief bestaat uit vervanging van 10 bestaande windturbines op de landtong door 9 nieuwe grotere windturbines, het handhaven van 2 later bijgeplaatste windturbines en het plaatsen van 2 nieuwe windturbines op het uitbreidingsdeel. De 11 nieuwe windturbines zullen een ashoogte hebben tussen de 110 en 130 meter. De rotordiameter zal ook tussen de 110 en 130 meter zijn.

¹ In het MER 'repowering' genoemd.

² De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door projectnummer 3356 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

Uit het MER blijkt dat het voorkeursalternatief zorgt voor meer energieopbrengst, maar dat er negatieve effecten zijn te verwachten op het landschap, externe veiligheid, beschermde soorten en slagschaduw. Om negatieve effecten op vleermuizen en de slagschaduw te verminderen, worden stilstandsmaatregelen overwogen.

Wat adviseert de Commissie?

Het MER heeft een duidelijke structuur en bevat veel gedetailleerde informatie over geluid, slagschaduw en natuur.

Toch ontbreekt in het MER nog milieu-informatie om een weloverwogen besluit te kunnen nemen over het bestemmingsplan. Het gaat om de volgende informatie:

- Onduidelijk is vanwege de gekozen beoordelingsystematiek in hoeverre de onderzochte alternatieven leiden tot een verbetering of verslechtering ten opzichte van het huidige bestaande windturbinepark, als ook hoe de alternatieven zich tot elkaar verhouden. Het is daarbij nodig om de beoordelingsklassen aan te passen (paragraaf 2.1).
- De kwantitatieve risicoanalyses van het voornemen in relatie tot de buisleidingen op de landtong als ook in relatie tot de omliggende risicovolle installaties (ligplaatsen en steigers voor schepen) ontbreken. Hiermee is het onvoldoende duidelijk of het voorkeursalternatief uitvoerbaar is (paragraaf 2.2).
- Er is onvoldoende zekerheid of het voorkeursalternatief uitvoerbaar is binnen de Wet natuurbescherming. De natuurtoets en het MER zijn onvoldoende navolgbaar in hoeverre de 1%-mortaliteitsnorm voor de rosse vleermuizenpopulatie en de ruige dwergvleermuizenpopulatie wordt overschreden, en of de beoogde stilstandsvoorziening afdoende is om onder deze mortaliteitsnorm te blijven. De methodieken en conclusies in de natuurtoets zijn niet eenduidig (paragraaf 2.3).

De Commissie adviseert om eerst een aanvulling op het MER op te stellen waarin deze informatie is opgenomen, en dan pas een besluit te nemen over de omgevingsvergunning.

Waarom m.e.r.?

Om de milieugevolgen van de vergunning voor het nieuwe windpark te kunnen beoordelen is een MER opgesteld. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Rotterdam voert deze beoordeling uit (bevoegd gezag). De gemeenteraad moet daarnaast een verklaring van geen bedenkingen afgeven voor het afwijken van het bestemmingsplan.

Waarom een advies door de Commissie?

De DCMR heeft namens de gemeente Rotterdam de Commissie m.e.r. gevraagd het MER te toetsen op kwaliteit en volledigheid.

De onafhankelijke Commissie m.e.r. is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Dat is in dit geval Eneco.

2. Beoordeling milieueffecten

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en doet zij aanbevelingen voor de op te stellen aanvulling. Deze aanbevelingen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming.

2.1 Referentiesituatie en beoordelingssystematiek

In het MER moet het voornemen (in dit geval het voorkeursalternatief) en alternatieven beoordeeld worden ten opzichte van de referentiesituatie. De referentiesituatie is de huidige toestand van het milieu in de bestaande situatie en de autonome ontwikkeling bij elkaar genomen. Voor de toetsing aan de Wet natuurbescherming (o.a. de Passende beoordeling) dienen het voornemen (en mogelijke alternatieven) te worden vergeleken met de huidige, feitelijke situatie.

Het MER hanteert een andere systematiek. De effecten van de bestaande situatie zijn in relatieve zin beoordeeld ten opzichte van een situatie dat er géén windturbines zouden staan. Dit zorgt bij de lezer van het MER voor verwarring omdat de bestaande situatie (de huidige 10 windturbines die vervangen worden en de 2 die blijven staan) normaliter als ijkpunt dient bij het aangeven en beoordelen van de effecten bij uitvoering van (de verschillende alternatieven voor) het voornemen. Door de keuze van deze beoordelingssystematiek is het voor de lezer onduidelijk in hoeverre de drie alternatieven en het voorkeursalternatief zich verhouden tot de referentiesituatie, of er dus –per alternatief– sprake is van een relatieve verbetering of verslechtering ten opzichte van de referentiesituatie.

De Commissie merkt daarbij op dat er een aanpassing nodig is van gebruikte beoordelingsklassen, zodat de verschillen van het voornemen met de referentiesituatie alsmede de verschillen tussen de alternatieven onderling inzichtelijk worden³.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER een samenvattende milieubeoordeling van de referentiesituatie, het voorkeursalternatief en alle alternatieven te geven. Motiveer hierbij de gebruikte beoordelingsklassen en pas deze waar nodig aan. Het MER biedt hiervoor al de basisinformatie.

2.2 Externe veiligheid

Uit het MER alsmede uit de gesprekken ten tijde van het locatiebezoek⁴ blijkt dat externe veiligheid een belangrijk aandachtspunt is voor de opschaling van de bestaande windturbines en de bouw van de voorgenoemde twee nieuwe windturbines. Het MER stelt dat op basis van het veiligheidsonderzoek bij alle onderzochte alternatieven alsmede de huidige referentiesituatie de faalkansverhoging op de vier buisleidingen de richtwaarde van 10% overschrijdt. Aangegeven wordt in het MER dat als uit de QRA (kwantitatieve risicoanalyse) blijkt dat de risico's naar de omgeving acceptabel zijn er dan geen belemmering voor plaatsing van de windturbines is. De Commissie constateert dat de QRA voor het voorkeursinitiatief ontbreekt, waardoor onduidelijk blijft of het voorkeursalternatief uitvoerbaar is.

Ook constateert de Commissie dat voor alle alternatieven, de referentiesituatie en het voorkeursalternatief sprake is van een intrinsieke faalkansverhoging van meer dan 10% op sommige risicovolle installaties. Dit zijn bijvoorbeeld steigers en ligplaatsen waar schepen aan- en afmeren. Dit levert bij sommige schepen op diverse ligplaatsen een faalkansverhoging van meer dan 10% op. De Commissie is daarom van mening dat ook een

³ Nu is de beoordeling (met bijbehorende klasse) gericht op de situatie zonder bestaande windturbines waardoor er vooral toenames van effecten ontstaat; bij een vergelijking met de situatie met 10 bestaande windturbines zullen effecten zowel toe als af kunnen nemen (veiligheid, geluid, slagschaduw, natuur).

⁴ De Commissie heeft het plangebied bezocht om zich zo een beeld te vormen van de omgeving.

QRA dient te worden opgesteld voor risicovolle installaties, zodat er duidelijkheid ontstaat over de uitvoerbaarheid van het voornemen en de inrichting.

Voor de vaarwegen kan niet worden voldaan aan de adviesafstand van Rijkswaterstaat. Voor het voorkeursalternatief is in het MER de risicotoename berekend. Hieruit blijkt dat voor de CEMT klassen 4 en 5 de risicotoename hoger is dan 10%. De Commissie beveelt aan om hier een nadere risicoanalyse voor uit te voeren dan wel overleg te voeren met de haven/Rijkswaterstaat, en de resultaten daarvan voorafgaand aan het besluit toe te voegen aan het MER⁵.

De Commissie adviseert voorafgaand aan de besluitvorming in een aanvulling op het MER een kwantitatieve risicoanalyse voor het voorkeursalternatief uit te voeren, zowel voor de vier buisleidingen als ook voor de omliggende risicovolle installaties, zodat voorafgaand aan het besluit de volledige veiligheidsrisico's inzichtelijk zijn en er duidelijkheid ontstaat of het voornemen uitvoerbaar is.

2.3 Natuur

Beschermde soorten

In de natuurtoets is onderzocht wat de mogelijke effecten zijn van het voornemen op de beschermde soorten. In deze natuurtoets is aangegeven dat er een ontheffing nodig is voor het overtreden van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming voor het doden van vleermuizen en vogels.

De Commissie constateert dat in de natuurtoets er geen duidelijkheid wordt gegeven of voor bepaalde vleermuispopulaties er wel of geen overschrijding is van de 1%-mortaliteitsnorm. Bij overschrijding van de 1%-mortaliteitsnorm van soorten zijn mitigerende maatregelen nodig, om zo geen significante negatieve effecten te hebben op de gunstige staat van instandhouding van deze populaties. Het MER en de bijbehorende natuurtoets zijn tegenstrijdig over de noodzaak van de mitigerende maatregelen. De Commissie vindt het essentieel dat voorafgaand aan de vergunningverlening duidelijk is in hoeverre mitigerende maatregelen nodig zijn voor het voorkeursalternatief, hierbij mag in de effectbepaling van het voorkeursalternatief rekening worden gehouden met het wegvallen van de negatieve effecten van de bestaande windturbines.

In hoofdstuk 10 van de natuurtoets, dat over de effecten bij verschillende alternatieven gaat, wordt het aantal aanvaringslachtoffers berekend. De Commissie constateert dat door het voornemen in de 'worst case scenario' er additioneel drie rosse vleermuizen per jaar gedood zullen worden. Voor de ruige dwergvleermuis zullen dat in de 'worst case scenario' 15 additionele aanvaringslachtoffers per jaar zijn. In dit hoofdstuk wordt de conclusie getrokken dat dit een zeer beperkte additionele sterfte is, en dat daarom geen effecten op de gunstige staat van instandhouding zijn te verwachten.

Verderop in de natuurtoets –in hoofdstuk 13 dat over effecten bij het voorkeursalternatief gaat– wordt op basis van de vergelijking met de lokale populatie geconcludeerd dat de jaarlijkse additionele sterfte door het voornemen de 1% natuurlijke sterfte ruim overschrijdt, en dat daarom mitigerende maatregelen nodig zijn. Ook de jaarlijkse additionele sterfte van

⁵ Koninklijke BLN-Schuttevaer benadrukt ook in haar zienswijze de risicotoename van meer dan 10% voor de CEMT klasse 4 en 5 schepen.

de rosse vleermuis overschrijdt de 1%-mortaliteitsnorm. Zelfs met een stilstandsvoorziening wordt de norm wellicht niet gehaald.

De Commissie constateert dat in hoofdstuk 10 de conclusies over de effecten veel lager zijn omdat in deze berekening de aanvaringsslachtoffers uit de referentiesituatie (de bestaande 10 windturbines) in mindering zijn gebracht op de aanvaringsslachtoffers in het voorkeursalternatief. Dit ontbreekt in hoofdstuk 13.

De Commissie adviseert om in aanvulling op het MER en de bijbehorende natuurtoets navolgbaar te motiveren dat er zekerheid is dat het voorkeursalternatief uitvoerbaar is binnen de eisen van de Wet natuurbescherming. Breng methodieken en conclusies van de natuurtoets en het MER in overeenstemming. Geef aan in de effectbepaling van het voorkeursalternatief wat het aantal aanvaringsslachtoffers zijn van het voorkeursalternatief, wat het aantal aanvaringsslachtoffers van de bestaande windturbines zijn die in mindering mogen worden gebracht, om vervolgens te bepalen in hoeverre (en welke) mitigerende maatregelen nodig zijn om niet boven de 1%-mortaliteitsnorm te komen.

Stikstof

In het MER is onderzocht welke effecten het voorkeursalternatief en de onderzochte alternatieven hebben op de beschermde natuurgebieden en voor de beschermde soorten. In de natuurtoets –die is opgenomen als een bijlage van het MER– wordt aangegeven dat de stikstofdepositie die optreedt in de aanlegfase naar verwachting verwaarloosbaar is. Het MER geeft aan dat deze tijdelijke stikstofuitstoot op beschermde Natura 2000-gebieden primair afkomstig is van de vracht- en kraanwagens voor de installatie en vervanging van de windturbines.

De Commissie constateert dat de berekening van de extra stikstofdepositie (door middel van het gebruik van rekenmodel AERIUS) op nabijgelegen Natura 2000-gebieden⁶ ontbreekt. Hierdoor is het niet navolgbaar of er daadwerkelijk geen significante negatieve effecten zijn te verwachten op omliggende Natura 2000-gebieden. De Commissie verwacht, door middel van een eigen inschatting, dat de tijdelijke stikstofdepositie beperkt van omvang is en niet zal leiden tot overschrijding van de drempelwaarden van omliggende Natura 2000-gebieden⁷. Het initiatief zal waarschijnlijk niet leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van de omliggende beschermde natuurgebieden.

- De Commissie beveelt aan om bij de vaststelling van het besluit aan te geven wat de tijdelijke stikstofdepositie is van het voorkeursinitiatief op omliggende Natura 2000-gebieden. Geef de hoogte van de tijdelijke stikstofdepositie kwantitatief aan door middel van een AERIUS-berekening.

⁶ De meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden zijn Solleveld & Kapittelduinen (op 0,9 km van het plangebied), Voornes Duin (op 4,8 km van het plangebied) en Voordelta (op 5,9 km van het plangebied).

⁷ Een eigen inschatting van de Commissie wijst erop dat er bij aanleg maximaal in orde grootte van een halve mol N/ha.jr. depositie op de dichtstbijzijnde gevoelige instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen kan bijkomen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Peter van der Boom

drs. Sjef Jansen

ir. Wim Keijsers

Tom Ludwig MA. (secretaris)

ir. Harry Webers (voorzitter)

Besluiten waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Omgevingsvergunning en Waterwegvergunning

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit D22.2, "De oprichting, wijziging of uitbreiding van een windturbinepark". Daarom is een project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Rotterdam

Initiatiefnemer

Eneco B.V

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag heeft toege-stuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3356](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

